

מגן אברהם סימן תקמג

1

א (פמ"ג) (מחה"ש) כל דבר כו'. נ"ל דלצורך מצוה הצריך בח"ה שרי לומ' לעכ"ם לעשותו דהא יש מתירין אפי' בשבת עסי' ע"ז ס"ה ובב"י סימן תקל"ב:

ב (פמ"ג) (מחה"ש) אסור להניח. ואם בנו באיסור משמע דמותר ליכנס בו דהב"י כ' דעובדא דמר זוטרא מיירי בל"ט:

ג (פמ"ג) (מחה"ש) חוץ לתחום. דחיישי' שיבואו לשם אנשים ממקומות אחרים, ואריס פשיטא שמותר לעשות בשדה כמ"ש סי' רמ"ג ואפי' עכ"ם בני ביתו של ישראל האוכלים אצלו מסייעין להאריסים שרי כיון שאין הישראל נותן להם שכר על כך (נ"י ר"ו גמ'):

ד (פמ"ג) (מחה"ש) שיעשנה. פי' שיאמר לו בהדיא שיעשנה אחר המועד עב"י וה"ה דלישראל שרי ליתן:

ה (פמ"ג) וימנה. וא"כ כשנתן כליו לכובס אסור למנות:

ו (פמ"ג) (מחה"ש) שרי. פי' א"צ למחות בידו ע' רס"י רמ"ת:

כ"ט"ק
פ"ו 216
ג'כ

בו, וכן לוקחין דברים שאינם לצורך המועד מפני צורך המוכר שאין לו מה יאכל.

הלכה כה

שוכרין השכיר על המלאכה במועד לעשותה לאחר המועד ובלבד שלא ישקול ולא ימדוד ולא ימנה כדרך שהוא עושה בחול, גוי שקיבל קיבולת מישראל אפילו היה חוץ לתחום אינו מניחו לעשותו במועד, שהכל יודעין שמלאכה זו של ישראל ויחשדו אותו שהוא שכר את הגוי לעשות לו במועד, שאין הכל יודעין הפרש שיש בין השכיר ובין הקבלן ולפיכך אסור.

אליה רבה סימן תקמג

3

(א) לגוי וכו'. נ"ל לצורך מצוה הצריך בחול המועד שרי לומר לכותי, דהא יש מתירין אפילו בשבת (מג"א סק"א), עיין סימן תקמ"א סעיף ד'.

(ב) אסור וכו'. אם בנו באיסור לא ליכנוס בו עיין סימן [רמ"ד א"ר] ס"ק ח'. אריס מותר בשדה כמ"ש סי' רמ"ג [ס"א]. ואפילו כותים בני ביתו של ישראל האוכלין אצלו מסייעין אצלו לאריסים שרי, כיון שאין ישראל נותן להם שכר על כך (גמרא מ"ק יב ע"א מג"א סק"ג):

(ג) לכותי וכו'. והוא הדין דלישראל שרי ליתן (מג"א סק"ד), וכל הפוסקים [ד]הזכירו כותים, אפשר דס"ל דאסור בישראל משום חשד כמ"ש ס"ס תקל"ד:

(ד) וי"א שצריך וכו' לפסוק וכו'. לענ"ד משמע בב"י דהני יש אומרים לא חידשו אלא דאין צריך למחות אם עושה כותי במועד, אבל לא צריך להתנות שלא יעשה עד אחר מועד, אלא כיון דנותן לו לעשות אחר מועד סגי, [והא] דאמרינן בגמרא [שבת יט ע"א] פוסק עמו לשבות, היינו דשם נותן לו קודם שבת ומתחיל תיכף במלאכה, אבל הכא שנותן לו במועד לעשות אחר המועד סגי בהכי. וכן יש לכיין דברי רמ"א, גם לא כתבו בלשון יש אומרים אלא פסקו בסתם:

מגן אברהם סימן תקל"ז

4

פמ"ג) ספק דבר האבד מות' (רש"ך ז"א ק"ג):

- א (פמ"ג) ממני הגשמים. ואפי' אינו דולה אלא ממשוך ברגל אסור מפני שסופו לדלות כשיחסרו.
- ב (פמ"ג) שלא פסקו. וימשוך מן הנהר הגדול אבל פסקו אפי' אית בהו הרבה מים שלא יבואו לדלו' בדלי אסור משום לא פלוג.
- ג (פמ"ג) יכול לדלות. דכל שהוא לצורך אפי' תירח' יתירה התירו.
- ד (פמ"ג) ונתקלקלו. אבל נסתמו לגמרי אסור לעשותם דהוי כחדת:
- ה (פמ"ג) היתה עמוקה טפח. משמע דס"ל אפי' לא חפר בה טפח מותר לחפור יותר וכ"ש כשהית' חפורה ונסתמו עד טפח ומיהו בגמ' קאמר ומתקני' את המקולקלו' משמע דאסור לחפור בתחלה עבב'.
- ו (פמ"ג) עד ו'. אבל פחות מכאן כיון דלא עברי בי' מיא אסור.
- ז (פמ"ג) עד ז'. אבל כשהיתה עמוקה ג' אפשר דאסור לחפוי' עד ח' דטרחא יתירה היא להשליך העפר לחוץ עבב'.
- ח (פמ"ג) כדי לאוכלן. לכאורה צ"ע דבסי' תקל"ג ס"ד מתיר לצוד אפי' אינו רוצה לאכול מהן כיון שאפשר שיאכל מהן ואפשר דהכא חמיר טפי דאושא מלתא עמ"ש שם:
- ט (פמ"ג) כגון שפוחת. דאפי' נתכוין לדבר המותר בעי' שיעשה מעשה שניכר שעושה לדבר המותר הא לא"ה אסור.
- י (פמ"ג) אין מתליעין. שנוטל התולע' שבאילן אע"פ שנפסד האילן אסור דטירחא יתירה היא:
- יא (פמ"ג) מזהמין. כשנשרה קצת קליפתו מדביקין שם זבל שלא ימות:
- יב (פמ"ג) לזבל השדה. דהוי תולדת זורע או חורש (נ"י):
- יג (פמ"ג) יכול ליתן לו. אבל במלאכה גמור' אסור ליתן לו שכר מזונו:
- יד (פמ"ג) שלא יתן לו שכר. צ"ע דבסי' רנ"ב ורמ"ז שרינן טפי כשנותן לו שכר דעכ"ם אדעתא דנפשיה קעביד וצ"ל כיון דמלאכת מחובר הוא לא מהני קצץ כמ"ש סי' רמ"ד וה"ה בחנם אסור אלא כיון שמזבל אינה מלאכה גמור' אם עשה העכ"ם מעצמו א"צ למחות אבל כשנותן לו שכר ידעו שעושה מדעת ישראל ויסברו ששכרו לעשות מלאכה לימים כנ"ל:
- טו (פמ"ג) מוסרין לו. אבל לשכור לו שומר אסור בשבת אפי' למסור לו אסור כ"נ דעת הש"ע עב"י:
- טז (פמ"ג) שלא ידוש בפרות. משום דאושא מלתא ולפי זה אסור גם בשאר ב"ח והרמב"ם מפ' הטעם משום שינוי וא"כ בשאר ב"ח מותר (ב"י) ולדידן שאין נוהגין לדוש בפרות א"כ צריך שינוי אחר:
- יז (פמ"ג) (מחה"ש) יכול לבוצרו. ופועלים ישראלים יכולים ליטול שכר ועסי' תקמ"ב ס"א:

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן תקלז

5

ספק. עיין מג"א. לכאורה הטעם דחול המועד מדרבנן וספק לקולא, ועיין סימן תק"ל במג"א, וצ"ע. ועיין ט"ז ג' כתבתי דספק צורך המועד נמי י"ל דשרי מהאי טעמא גופא:

א מי הגשמים. עיין מג"א. עיין בית יוסף, ובכסף משנה פרק ז' הלכה ב' מהלכות יו"ט ביאר יותר, דממעין נמי דוקא המשכה ברגליו שרי להשקות, אבל כל שדולה בדלי (או בכד) טורח יותר ואסור, וגשמים אף בהמשכה אסור, אטו מי קילון בור עמוק וצריך דלי. תרגם כדה על שכמה וקולתה עיין בר"ן, (צ"ע פי' הר"ן נרשם במועד קטן ובבית יוסף משמע שהוא פירוש נימוקי יוסף). וצ"ע, דהמחבר הביא לשון הר"מ ז"ל ממשיכו במעין, והיה לתקן הלשון ממי גשמים אסור להמשיכו. ובכסף משנה פירש בדברי הר"מ ז"ל, לא ידלה וישקה, כאילו אמר או ישקה אף בהמשכה, יע"ש שפירש או ממי הגשמים משקה בהמשכה נמי אסור, יע"ש:

ב שלא. עיין מג"א. עיין אות א' משום לא פלוג אטו ע"י דלי וכד והוה טורח גדול, ואפילו בדבר האבד אסור, ועיין סימן תקל"ו במג"א אות ג':

ג יכול. עיין מג"א. י"ל דוקא צורך המועד באוכל נפש, הא לצורך המועד מכשירי אוכל נפש וכדומה י"ל טרחא יתירה אסור. ועיין סימן תק"מ ותקמ"ה במג"א א', וא"ה שם יבואר:

ד ונתקלקלו. עיין מג"א. עיין ט"ז ד'. ויראה הוא הדין דאסור להרחיבן, ועיין מה שאכתוב א"ה באות ה' מזה:

ה היתנה. עיין מג"א. עיין ט"ז מזה. ומלת מקולקלות י"ל שלא (תקון) [תיקון] כל צורכן לכתחלה, עיין ר"מ ז"ל פירוש המשנה. ובחבורו מפרש מקולקלות שלא תיקן בתחלה כל צרכו, יע"ש. שוב ראיתי שאין ראיה משם לפרש כן:

ו עד ששה. עיין מג"א. נראה מדבריו באמת המים מוכרח דוקא להשלים חמשה טפחים דבציר מכאן לאו אמה מקרי ולא מהני מידי והוה שלא לצורך ואסור. ולפי זה צריך לצמצם השיעור לא יותר ולא פחות, וכן ברוחב האמה דבעי ששה טפחים, עיין ב"ח, ועמ"ש בט"ז מזה.

ז עד ז'. עיין מג"א. הנה בגמ' ד' ע"ב טפחיים עד ז', בעיא דלא איפשטא, ולקולא פסק הר"מ ז"ל פרק ח' מהלכות יו"ט הלכה (א) [ג'], עיין מגיד משנה וכו'. ואף למ"ד חול המועד מן התורה י"ל מיירי בדבר אבד, ומשום טרחא יתירה, והיינו דמיירי בשדה דבעי שם שיהיה בעומק ז' טפחים. וברש"י לא משמע כן, יע"ש. ועמוקה ג' עד ח' י"ל דאסור, והוה כעין ספק ספיקא ולחומרא אף בדרבנן, עיין משנה למלך בהלכות שאר אבות הטומאה, ובפריי ליוורה דעה ק"י בספק ספיקא בדרבנן, כל שכן ספק חסרון ידיעה כה"ג, והבן: והנה, בגמ' דאמר חצי טפח על שלשה לאו כלום. ואמאי לא טפח על שלשה נמי לאו כלום. אלא כמו שכתב המגיד משנה (דא"נ) [דאי נמי] לא היה תחלה כל כך מעמיק יותר, וא"נ רשאי עד ששה. מה שאין כן חצי טפח, על ג' דיותר אין רשאי להוסיף על מה שנשאר, דהיינו רק חמש פעמים נגד מה שנשאר, ומשום הכי נמי דוקא טפח בעינן, כאמור. ואפשר זה יהיה הפירוש בנימוקי יוסף שכתב בשם הראב"ד, הביאו הב"י. ומה שכתב הט"ז ה' שיקלחו המים לא סגי בפחות מטפח. כלומר, דבעי אח"כ ששה דוקא לפחות, ממילא [לא] סגי בפחות מטפח דאסור להוסיף יותר מחמשה פעמים, והבן:

ח כד'. עיין מג"א. שם ז'. ומיהו על כל פנים בעינן שיאכל א' מהם לצורך המועד, והשאר י"ל שאפשר שיאכלו. וכאן בעינן טפי דאושא מלתא, וצ"ע:

ט כגון. עיין מג"א. עיין ט"ז אות ו' בקוצץ ענפי אילן נמי בעינן כן שיהא נראה לכל, אע"ג דלא דמי כל כך לכאן:

י אין. עיין מג"א. אע"ג דאבד, טרחא יתירה אסור, עיין סימן תקל"ו ג':

יא מהזמין. עיין מג"א. עיין בית יוסף ברש"י משמע כן אע"פ דאבד אסור, והיינו נמי משום טרחא יתירה, עיין אות י"ד. ובתוס' בע"ז

פרק רבי ישמעאל ב' פירושים, עיין בית יוסף. ומינה, סכין בשמן היינו באבד:

יב לזבל השדה. עיין מג"א. מזבל בידים הוה מלאכה, וזה שמכניס צאן שם נראה כמזבל, עיין בית יוסף בשם נמוקי"י, ועיין אות שאחר זה, ועיין לבוש:

יג יכול. עיין מג"א. דזה אין מלאכה גמורה רק נראה כמזבל שאין עושה בידים, עיין אות י"ב

יד שלא. עיין מג"א. לצורך מחובר כו', ומדייר לאו מלאכה גמורה. כמו שכתב באות י"ב:

טו ומוסרין. עיין מג"א. וי"ט צ"ע אי דומה לחול המועד ומוסרין כהאי גונא, או לשבת:

טז שלא. עיין מג"א. לכאורה קוצר כל השדה כולה בחזד הוצאה, והוה כדבר האבד באולי:

יז יכול. עיין מג"א. באבד מותר הפועל ישראל ליקח שכר, וא"ה שם יבואר. ועיין אליה רבה ובלבוש משמע דוקא בין שאי אפשר ע"י עכ"ם, הא בשאר מלאכות שאפשר ע"י עכ"ם אסור ע"י ישראל בשכר אם יש לו מה יאכל, יע"ש:

ביאור הלכה סימן תקלו

6

סעיף א

* **דבר האבד וכו'** - עיין במ"א דספק דבר האבד ג"כ מותר ועיין בפמ"ג ומחה"ש דלכאורה דין זה תלוי אם מלאכת חוה"מ בדבר שאינו אבד אסור מן התורה או מדרבנן ועיין בנ"א שהוכיח דדעת הב"י בסימן תקל"ט להחמיר בספק דבר האבד והיינו אפילו למאן דאית ליה דעיקר איסור מלאכת חוה"מ הוא מדרבנן שהרי הב"י כתב שם זה לדעת הרא"ש והרא"ש הוא מכת הסוברים בריש מ"ק דהוא דרבנן אמנם לכאורה יש סתירה לכל זה ממשנה דף י"ח ע"ב ואלו כותבין וכתבו שם התוספות נראה דכל הני הוי דבר האבד פן ימות הנותן או העדים או ב"ד או ילכו למדינת הים וכן בחידושי ריטב"א נמי כה"ג על כל המשנה הרי דמקילינן מספיקא וכן משמע מהרשב"א שהובא בב"י בסימן תקמ"ה דלהכי מתיר התוספתא לכתוב חשבונותיו בחוה"מ שמא לא יזכרם עד אחר התג הרי דמתירין מספק וביותר מזה דידוע דהרשב"א הוא מכת הסוברים דמלאכת חוה"מ עיקרו הוא מן התורה כמו שהבאתי בסימן תק"ל בב"ה"ל עיי"ש. וע"כ נראה לענ"ד דעיקר תלוי זה בדבר המצוי דהיינו אם החשש שיהיה דבר האבד אם לא יעשה בחוה"מ הוא מצוי מקילינן אפילו למאן דאית ליה דמלאכת חוה"מ עיקרו הוא מן התורה ולהכי מקיל המשנה לכתוב בכל אלו הדברים שזכרם שם עיין בב"י ובריטב"א (ומש"כ התוס' שמא ימות הנותן או העדים וכו'. ר"ל דע"י כל אלו ביחד הוא בודאי דבר המצוי) וכה"ג צריך לתרץ מה שכתב המ"א בסימן תקמ"ד סק"ב בשם הבדק הבית ע"ש. ואם אינו מצוי ההפסד יש להחמיר אפילו למאן דאית ליה דאיסור מלאכת חוה"מ הוא מדרבנן ולהכי א"ש הא דסימן תקל"ט שהביא הח"א מדברי הב"י ושם אינו מצוי כ"כ ההפסד דיכול להיות שבשבעה הבאה ג"כ יהיה ביוקר [ובלא"ה אין ראייה מדברי הרא"ש דהתם לא מיירי רק לענין עבורי רווחא שיהיה מיקרי דבר האבד משא"כ בחשש הפסד ממש והב"י גופא בריש הסימן כתב דרק הרשב"ם חשש קצת להחמיר בספק ע"ש היטב] וכן הא דכתב הב"י בסימן תקמ"ה על דברי הכל בו הוא ג"כ משום דס"ל להב"י דחשש שמא לא יהיה לו פנאי אחר יו"ט להגיה הוא דבר שאינו מצוי ולפ"ז הא דכתב המ"א דספק דבר האבד מותר הוא אם אותו החשש מצוי שיבא כנלע"ד אח"כ מצאתי בהרב המגיד פ"ז מהלכות יו"ט דין ג' בשם הרמב"ן שמתיר ג"כ בספק דבר האבד אך צריך לעשותם בצנעא. ועיין בסי' תקל"ח ס"ב דאם א"א בצנעא מותר בפרהסיא:

* **שכיון שהתחיל וכו'** - הנה מוכח בברייתא דף ו"ו ע"ב דאפילו בלא התחיל להשקותה קודם המועד אם היתה שדה מטוננת מותר והיינו שהיתה לחה ועתה נתייבשה ומטעם דכיון שהיתה לחה דינה כמו שהתחיל להשקותה דתפסד אם לא ישקנה (כעין זה פירש"י על מימרא דרב יהודא דקאי על שדה בית הבעל ובברייתא מוכח דה"ה בבית השלחין בזרעים שלא שתו לפני המועד) אכן להרמב"ם היתר בשדה לחה הוא דוקא בשעדיין היא לחה ומטעם דאינה צריכה להשקאה רבה ולית בה טרחא יתירא אף בזרעים שלא שתו לפני המועד ולהכי שרי ולפ"ז אם נתייבשה אין להקל לדעת הרמב"ם. והנה המחבר העתיק דין דשדה לחה בס"ז לענין שדה אילן ובאמת מן הברייתא מוכח דה"ה לענין זרעים שלא שתו:

סעיף ז

* **מאילן לאילן וכו'** - עיין בחי' ריטב"א ובר"י"ץ גיאות שהעתיקו את דברי הירושלמי שכתב דדברי ראב"י שאוסר להשקות כל השדה כולה מיירי כשהיו נטועים האילנות עשרה לבית סאה אבל אם היו רצופות מותר להשקות כל השדה לכל'ע:

סעיף יג

* **וי"א וכו'** - זה תלוי בגרסת הש"ס עיין בב"י ובביאור הגר"א והנה בשדה לבן הסמוכה לשדה אילן דעת רוב הראשונים דצד כדרכו הלא המה הר"ף והרא"ש והאשכול והר"י"ץ גיאות והראב"ד והובא בהרה"מ [לבד דעת הרמב"ם דצריך שינוי וכן נראה דעת הר"ח ושב"ל שהעתיקו הברייתא דת"ר בסתמא ולא חילקו בין סמוכה לאינה סמוכה]. וכן נראה ג"כ דעת השאלות ודלא כהע"ש שם וכן בשדה לבן שאינה סמוכה מוכח בהדיא מהר"ף והרא"ש והאשכול והראב"ד דמהני שינוי וכן משמע מהר"ח ושיבולי לקט אכן דעת הרמב"ם בזה להחמיר דלא מהני שינוי וכתב הרה"ם דכן משמע מהר"י"ץ גיאות דלא העתיק היתר כ"א לשדה הלבן הסמוכה דמותר אפילו כדרכו ולא זכר שום היתר לאינה סמוכה [ולענ"ד אין זה ראייה מוכרחת] וע"כ תפס לדינא להחמיר בזה וראיתו מב"ח שכתב ג"כ דנקטינן להחמיר כהרמב"ם ולענ"ד בדין הראשון דהיינו בסמוכה לשדה אילן בודאי אין למחות ביד המיקל אחרי דרוב ראשונים מקילין בזה וכנ"ל ואפילו בדין האחרון אין לנו בהדיא מי שמחמיר בזה כ"א הרמב"ם לבד וכנ"ל וע"כ ע"י עכ"ל בודאי יש להקל:

סעיף יד

* **ובחוה"מ אפילו נותן לו שכר אחר מותר** - ז"ל הב"י אם בא העכ"מ מאליו לדייר אף כי דעתו ליטול שכר מותר להניחו וליתן לו השכר לאחר המועד עכ"ל ומשמע מלשונו דלשלם לו בתוך המועד אסור ונ"ל שהב"י אזיל לשיטתיה דמפרש מה שאמרו בגמרא ביל"ט

שו"ת הרשב"א חלק ג סימן רעג

7

דיני י"ט וחנוכה ופורים / כותרת זו אינה רק כותרתו של שו"ת רע"ג אלא של כל קבוצת השו"תים הבאה/.
 שאלת אם מותר לכתוב חשבון תקופות בחולו של מועד כמו שמותר לכתוב חשבונותיו כדאי' בתוספת /צ"ל בתוספתא וכן משמע מהמשך השאלה/ דמשקין ומשום דכדבר האבד דמי שמא ישכח חשבונות שבינו לבן /צ"ל לבין/ אחרים. ואמרת שבתוספתא דמשקין מדקדקין מאותה תוספתא שמא שמע מרבו דבר חדש או עלה בידו עיון או סברא ומתירא שמא ישכחו שמותר לכתוב.
 תשובה מסתברא שאפי' היה כדברי התוספתא שאמרת בכתיבת התקופות אסור דחשבונות של הוצאות ודבר עיון מחודש בהלכה כדבר האבד הוי שמא ישכח אבל חשבון התקופות ידוע הוא למי שצריך ובקי בחשבונות של תקופות ואין זה מוציא בלבבו דבר מחודש ואין זה אלא כמי שכותב מה שמקובל בעל פה או כמי שכותב ומעתיק אחד מן הספרים. גם במה שכתבו בתוספתא אני מסתפק זה כמה ואף בימי רבותי נ"ע מפני שאמרו שאין מגיהין אפילו אות אחת ואפי' בספר העזרה ולמה לא ניחוש שמא ישכח וכל הספרים נגיה מן הטעויות שמא ישכח. ועוד דמצוה איכא משום אל תשכן באהלך עולה ויכתוב אדם פירושו וחידושו ועושה חבוריו וכותב ונמצא עושה מועדיו חול ויכתוב תפילין אפי' לאחרים דהא איכא מצוה,, אלא מסתברא לי שלא אמרו אלא ביציאותיו וחשבונות שבינו לבין אחרים שהכל תלוי בזכרון ושמא לא יזכור ויאבד ממונו אבל חידוש ששמע או שעלה בידו בעיונו זה באוכנתא דליבא תלי ולאחר המועד עשוי הוא לחזור שמועותיו ויבין כמו שהבין מתחלה. וכן אם מתירא שלא ישכח ישנה הרבה פעמים בעל פה כדי שיהא שגור בפיו כמו שאמרו תנא מיניה ארבעין זמנין ודמיה כמאן דמנחא ליה בכיסתיה וכדרך שהיו עושין לזכרון עד שלא נכתבה המשנה והגמ'. וכן הטעם בהגהת הספרים עשוי הוא לחזור ולראות בהן ולהגיה.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות חול המועד סימן תקלו

8

כל צרכי בהמה מותר לעשות בחוה"מ, ובו ד' סעיפים.

סעיף א

מי שצריך לרכוב במועד * (א) א לטייל או (ב) לצורך המועד, (א') ולא נסה ללכת ברגליו, [א'] יכול ליטול צפרני הסוס (ג) ולתקן ברגליו והאוכף והרסן וכל צרכי רכיבה, ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד. הגה: * (ד) ומותר לרכוב במועד אפילו מעיר לעיר, אפילו בחנם, וכן נהגו; אלא שאסור לתקן כל צרכי הרכיבה אם אינו רוכב לצורך או לטייל (ב"י).

סעיף ב

[ב'] מותר לסרוק הסוס כדי (ה) ליפותו.

סעיף ג

(ו) [ג] אין מרביעין בהמה (ז) במועד, אבל מקיזין לה דם ואין מונעין ממנה כל רפואה, אפי' אם יש בה (ח) מלאכה.

סעיף ד

(ט) [ד] אין מושיבין תרנגולת על הביצים לגדל אפרוחים; ואם הושיבה קודם המועד וברחה מעליהם, (י) יכול להחזירה, (אבל אסור להשיב (יא) אחרת [ה] אפילו * מתה הראשונה (ב"י); והוא שיהיה לו (יב) ג' בתוך ג' ימים לבריחה.

רבי עקיבא איגר אורח חיים סימן תקלו

סעיף ד

[מג"א ס"ק ג] הלכך חוששין שמא לא יועיל. עדיין ק' הא מלאכה גמורה אפי' בס' דבר האבד מותר כמ"ש המג"א רסי' תקל"ז
וכ"ש טורח בעלמא ודוחק לחלק בין ספק אם בלא מלאכתו יהי' אבד וע"י מלאכתו יועיל בוודאי דזה מותר אבל בוודאי אבד והספק אם
יועיל במלאכתו וצ"ע:

משנה ברורה סימן תקלו

10

- (א) לטייל - וה"ה לראות פני חבריו אבל להרויח ממון שלא לצורך המועד מותר לרכוב אבל לא יתקן צרכי רכיבה [פמ"ג וע"ש עוד]:
- (ב) לצורך המועד ולא ניסה ללכת ברגליו - אבל שלא לצורך המועד או שלמוד ללכת ברגליו [א] אינו מותר רק הרכיבה אבל לא לתקן צרכי רכיבה:
- (ג) ולתקן ברגליו - צ"ל ולתקן ברזליו וכן הוא בדפוס הראשון. ודוקא במדינות שאבנים מצוים שם ואין הבהמות יכולות לילך בלא ברזלים אבל במקומות שהעפר תיחוח ואין אבנים מצוים שם ואין רגילים שם לעשות ברזלים אסור [ב"י בשם הרא"ש]:
- (ד) ומותר לרכוב - דברכיבה ליכא שום מלאכה [ב"י] ואם מותר ליסע בעגלה כחנם עיין בבה"ל:
- (ה) ליפותו - דהוא בכלל [א] צרכי רכיבה שהתירו כשצריך לרכוב לצורך המועד או לטייל. ועיין בב"ח דאפילו במסרק שמשיר נימין דביל"ט אסור משום פסיק רישא בחוה"מ שרי:
- (ו) אין מרביעין - היינו שאין אוחזין הבהמה להביא עליה זכרון [א] אבל מכניסין לדיר זכרים ונקבות ביחד ורובעין מעצמן ועיין בא"ר שכתב [א] דהא דאסור להרביע הוא דוקא בשאר בהמות אבל חמורה שתבעה דאז אם לא ירביעו עליה כשהיא מתאוה לזכר תצטנן ותעקר מותר להרביע עליה דהוי דבר האבד ובכרכי יוסף מצדד [א] להחמיר גם בזה:
- (ז) במועד - דאין בזה צורך המועד ולא דבר האבד. ובחול מותר [א] ואין בזה משום פריצותא דבעבדתא טריד:
- (ח) מלאכה - דאורייתא:
- (ט) אין מושיבין וכו' - דאינו צורך המועד ולא דבר האבד:
- (י) יכול להחזירה - מדסתם המחבר משמע דאפילו לא ישבה התרנגולת עליהן עדיין ג' ימים ולא נתקלקלו הביצים לגמרי שראוי עדיין למכור הביצים בזול אפ"ה שרי דעל"פ יש הפסד מועט אם לא יחזירנה [א] ועיין ברא"ש וטור דמוכח מדעתם דאין להקל בזה רק לשיטתם דמלאכת חוה"מ הוא מדרבנן אבל אם נסבור דהוא דאורייתא אין להקל להחזיר רק אם ישבה כבר עליהן ג' ימים דאז אין הביצים ראויין כלל לאכילה שהתחילו להתרקם והוי דבר האבד אם לא יחזירנה וא"כ לפי מה שהבאנו לעיל בריש סימן תק"ל דכמה ראשונים סוברין דמלאכת חוה"מ הוא מן התורה אין להקל בזה כ"א כשיש לו הפסד מכמה ביצים דאז יש לסמוך להקל אף תוך ג' ימים לשיבתה:
- (יא) אחרת - אפילו [א] אחר ג' ימים לשיבתה דפסדי לגמרי אפ"ה אסור ואף דכל דבר האבד מותר בחוה"מ יש לומר דבטרחא יתירא אין היתר אף בדבר האבד ועיין בבה"ל:
- (יב) בתוך ג' וכו' - דאז מהני החזרה וגם אין טורח כ"כ להחזירה [א] אבל לאחר ג' ימים אסור אפילו יפסידו הביצים דיש טורח גדול בחזירה וגם אפשר שלא יועיל כלל החזרה שכבר אזל חמימותה ממנה: